

Szymańska-Horban, Irena

Pruszkowiaci pod Monte Cassino

Przegląd Pruszkowski nr 1, 26-29

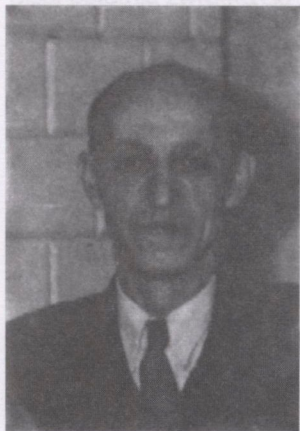
2004

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Pruszkowiaci pod Monte Cassino

Eugeniusz Gruszczyński

Urodził się w 1903 roku w Warszawie, zmarł w Pruszkowie w 1985 roku, pochowany na Bródnie.

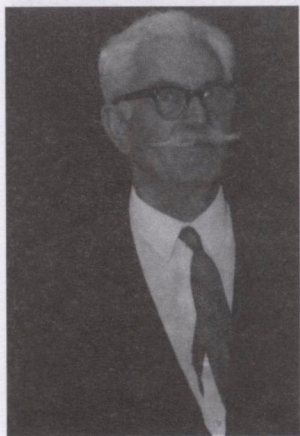
W 1939 roku powołany do wojska, podzielił los wieku Polaków - dostał się do niewoli w ZSRR. Zwolniony na mocy umowy Majski - Sikorski, zgłosił się do armii Polskiej. 9 września 1941 roku wcielony do baonu łączności VI Dywizji Piechoty.

Po przybyciu do Palestyny został wcielony do baonu łączności - DSK, a następnie do kompanii łączności 3 DSK.

Przeszedł szlak bojowy we Włoszech - walczył pod Monte Cassino. 1 kwietnia otrzymał awans na plutonowego.

Do Polski wrócił dopiero w 1952 roku - wtedy wziął ślub z narzeczoną, która czekała na niego od 1939 roku.

Wacław Janikowski

Urodzony w Kaniowie 8 lipca 1907 roku, zmarł w Pruszkowie 12 kwietnia 1982 roku, gdzie został pochowany na miejscowym cmentarzu.

Zmobilizowany 1 września przeszedł ze swoją dywizją na wschód. Po przekroczeniu przez Armię Czerwoną granicy polskiej oddział, w którym służył, został rozwiązany. Przy próbie przekroczenia granicy Rumunii wszyscy, wraz z dowódcą, zostali wzięci do niewoli i umieszczeni w obozie - początkowo w Polsce, a następnie na terenie Związku Radzieckiego.

Po porozumieniu Majski - Sikorski zaciągnął się do wojska organizowanego przez gen. Władysława Andersa. Wraz z IX Dywizją Piechoty trafił do Persji, następnie do Iraku i Palestyny.

Przeszedł cały szlak bojowy we Włoszech, walczył pod Monte Cassino.

Leon Kadzikiewicz

Syn Józefa i Julii urodził się w Pruszkowie 14 marca 1916 roku, zginął pod Monte Cassino 18 maja 1944 roku. Spoczywa na cmentarzu polskim we Włoszech.

W marcu 1939 roku został powołany do odbycia zasadniczej służby wojskowej. Po wybuchu II wojny światowej skierowany na front. Po walkach w okolicach Lidy dostał się do niewoli sowieckiej. Przebywał w obozie na Litwie. W roku 1941, gdy gen. Anders organizował armię, zgłosił się do niej i wraz z innymi opuścił Związek Radziecki.

Został skierowany do Szkoły Podchorążych Łączności. Szlak bojowy przeszedł z II Korpusem Polskim. Poległ w ostatnim dniu walk o Monte

Cassino. Po śmierci został mianowany podporucznikiem.

Mieczysław Kruszewski

Urodził się 25 listopada 1914 roku w Warszawie, zmarł 21 lipca 1989 roku. W Pruszkowie zamieszkał z rodzicami jako mały chłopiec - tu się wychował i tu zostawił przyjaciół.

Przed wojną ukończył Szkołę Podchorążych w Łodzi.

Pod koniec sierpnia 1939 roku został zmobilizowany i przydzielony do 30 pułku piechoty, stacjonującego w Cytadeli Warszawskiej.

Po klęsce wrześniowej starał się przedostać na zachód. Wybrał drogę przez Lwów. Został jednak aresztowany w Samborze i wysłany do łagru sowieckiego. W 1941 roku zwolniony, udał się do punktu zbornego nad morzem Kaspijskim. Wcielony do III Batalionu I Brygady Strzelców Karpackich przeszedł szlak bojowy

we Włoszech, walczył pod Monte Cassino.

Po zakończeniu działań wojennych nie wrócił do Polski - wyjechał do Argentyny, gdzie założył przedsiębiorstwo budowy dróg i mostów.

Często odwiedzał Polskę. Ostatni raz był w kraju w lipcu 1989 roku. W czasie pobytu w Ojczyźnie zmarł.

Jest pochowany na cmentarzu bródnowskim w grobie rodzinnym.

Tadeusz Michalak

Syn Adama i Heleny urodzony w Drweczku koło Ostrołęki 5 grudnia 1912 roku, zmarł w Pruszkowie 6 lutego 1999 roku.

W 1939 roku powołany do wojska - służył w armii Narew. Wraz z towarzyszami został internowany na Litwie.

W maju 1939 roku, po zajęciu Litwy przez ZSRR, był zesłany do obozu koło Archangielska.

Po podpisaniu umowy Majski - Sikorski wraz z innymi zwolniony z obozu, zgłosił się do armii polskiej. Służył w II Korpusie Wojsk Polskich w V Dywizji Kresowej.

Przeszedł cały szlak bojowy we Włoszech, walczył pod Monte Cassino. Do Polski wrócił w lipcu 1947 roku.

Pracował na stanowisku księgowego w spółdzielczości w Pruszkowie.

Mieczysław Szytkiewicz

Syn Józefa i Wiktorii urodził się 8 września 1919 roku w Zabłudowie. Gdy w roku 1940 pragnął przedostać się z terenów okupowanych przez ZSRR do Pruszkowa, został zatrzymany na granicy i aresztowany. Po pobycie w więzieniu w Grodnie zostaje zesłany do przejściowego obozu w Kotłasiu, a następnie do obozu pracy do Uchty. Tam, do sierpnia 1941 roku, pracuje w kopalni ropy naftowej.

Po zwolnieniu z obozu pracuje w Pawłodarze. Po wielu tarapatkach dostaje się do wojska do Kompanii Wartowniczej przy sztabie Wojska Polskiego w ZSRR. Przechodzi różne koleje. Służy w 13 Pułku Piechoty w V Dywizji. Po przybyciu do Persji zostaje przydzielony do V Kresowej Dywizji Piechoty do 5 batalionu saperów.

W Egipcie kończy szkołę Podchorążych Saperów.

Przechodzi wraz z V Kresową Dywizją Piechoty szlak bojowy we Włoszech. Pod Monte Cassino jest kontuzjowany. Po zakończonej wojnie wraz z towarzyszami broni przewieziony jest do Anglii. Do kraju wraca w 1947 roku. Przybywa do Pruszkowa. Jego droga z Zabłudowa do Pruszkowa trwała siedem lat... Kończy studia na wydziale weterynarii - do emerytury pracuje w wybranym zawodzie w Pruszkowie.

Tadeusz Jerzy Szymański

Syn Władysława i Leokadii urodził się 23 marca 1916 roku w Pruszkowie. Zmarł w Warszawie 1 września 1982 roku - pochowany jest na cmentarzu żbikowskim.

24 sierpnia został powołany do wojska i przydzielony do Batalionu Łączności w Żeganiu.

Po 17 września 1939 roku internowany z grupą współtowarzyszy w Rumunii. W obozie przebywał do 1940 roku. Przedostał się do Turcji, a następnie do Syrii. Zaciągnął się do Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich. Brał udział w walkach na Pustyni Libijskiej, w Tobruku. Następnie służył w II Korpusie Wojsk Polskich w 3 baonie łączności - brał udział w walkach pod Monte Cassino, Anconą, Bolonią -

pod Herculanium był ranny.

Po kapitulacji Niemiec i pobycie w Anglii wrócił do Polski w grudniu 1946 r. Po powrocie do kraju pracował w leśnictwie (SGGW - Wydz. Leśny). Po paru latach ukończył wydział ceramiki na AGH.

***

Znamy nazwiska jeszcze dwóch mieszkańców Pruszkowa, którzy brali udział w walkach pod Monte Cassino. Są to panowie Ludwik Makowski i Kaspzak. Niestety, mimo starań, nie wiemy o nich nic więcej oprócz nazwisk.

Zwracamy się z gorącą prośbą do Czytelników, by, jeśli wiedzą coś o życiu naszych pruszkowskich bohaterów, zgłosili się do redakcji Przeglądu Pruszkowskiego.

Nasz adres: Irena Horban 05-800 Pruszków, ul. Chopina 16 m 3, tel. 759 94 64.

***

W 2004 roku przypada 60 rocznica bitwy o Monte Cassino. Na polskim cmentarzu, zbudowanym na miejscu tej sławnej bitwy, odbyły się uroczystości dla uczczenia pamięci tych, którzy zginęli na obcej ziemi walcząc o wolność Ojczyzny.

W obchodach tych wzięli udział także mieszkańcy Pruszkowa: pan Mieczysław Szytkiewicz - uczestnik bitwy o Monte Cassino, a także przedstawiciele władz miasta: przewodniczący Rady Miejskiej - p.dr Eugeniusz Kulpa i wiceprezydent Pruszkowa p. Andrzej Królikowski

***

Cmentarz, miejsce wiecznego spoczynku żołnierzy poległych pod Monte Cassino projektował pruszkowianin - Tadeusz Muszyński, rzeźby umieszczone na cmentarzu są autorstwa Adolfa Gletta, krakowianina.